

פרטי-כל ישיבת ועדת הכספים של הכנסת הראשונה, שהתקיימה ביום 11.7.49.

נוכחים: ד"ר א. ברנובסקי - יו"ר, מר א. קפלן - שר האוצר,
והחא: אפרתי, ד"ר י. בדר, מ. בדר, בן-אליעזר, גניחובסקי,
מ. דייץ, א. הרצפלד, נ. ניר, פ. נפתלי, מ. טנא, מרומקין,
י. רוקח, ב. רפפור, הרב שאג,
ד"ר א. ברגמן, א. עקביה, מ. פורת, קיצין, י. רונן.

- על סדר היום: (א) מינוי ועדת משנה לעניני תקציב הבטחון;
(ב) שאלת העונשין בקשר עם פקודת המטבע הזרה;
(ג) ועדת המשנה לרכוש נפקדים;
(ד) דיון בהחלטות ועדת המשנה לעניני תקציב הכנסת;
(ה) אישור השקעות יסוד, בהחאם לפקודת שטרי המקרקעים.

א. מינוי ועדת המשנה לעניני תקציב הבטחון.

נציגי הסיעות בוועדת המשנה לעניני תקציב הבטחון יהיו:
ה"ה אפרתי ופ. נפתלי (צפא"י), ב. רפפור (מפ"מ), י. רוקח (ציונים כלליים),
בן-אליעזר (חרות); החזית הדתית טרם הוריעה על ביאות כוחה בוועדה זו.

סיכום: מתוך הנחה, כי גם החזית הדתית תקבע את נציגה בוועדת משנה זו
בהקדם, נקבעה ישיבת הוועדה ליום ד' (13.7.49) בשעה 9:00 בבקר.

ב. שאלת העונשין בקשר עם פקודת המטבע הזרה.

שר האוצר להענות בשאלה זו לבקשת ב"כ חירות ולהגביל את עונש
המאסר עד גבול של שלש שנים, לעומת חמש שנים, שהוצעו קודם לכן. משרד
המשפטים דרש שהות לבירור נוסף והוא עומד על הצעה של עונש מאסר עד חמש
שנים.

מ. בדר רואה צורך להעביר את השאלה למליאת הכנסת, לאחר שהרוב בוועדה
הסכים לקבוע עונש מקסימלי עבור עבירות על חוקי המטבע שלש שנים.
שר המשפטים יביא גם את הצעתו לכנסת.

מ. פורת מעיר, כי ישנו קושי משפטי בקביעת עונש של שלש שנים. בית הדין,
שאליו תובאנה הביעות מסוג זה, הוא בית הדין לפניעת ספטרות, שלפי
פקודה אחרת נקבע בו העונש המקסימלי לחמש שנים. אם לצרכי חוק המטבע חזרה ייקבע
עונש של שלש שנים - תהיה מעין סתירה בין הוועדה הזו ובין הפקודה הקיימת
זה כבר.

ד"ר בדר מתנגד לרביזיה בשאלה זו, לאחר שנתקבלה כבר החלטה. לדעתו, שלש
שנים מספיקות בהחלטה למטרה זו.

סיכום: הוחלט לקבל את הצעת ועדת המשנה ולקבוע את העונש המקסימלי עבור
עבירות על חוקי המטבע חזרה עד שלש שנים.

ועדת הכספים תעביר לכנסת את הדעות השונות שנשמעו בדיוניה בשאלה
זו. והיה, אם שר המשפטים ירצה בכך, הוא יוכל לנמק את עמדתו בכנסת.

ג. ועדת המשנה לרכוש נפקדים.

ועדה זו עדיין לא קיימה ישיבות. חברי הועדה הם: ה"ה א. הרצפלד, ד.ג. מנקס, ד"ר י. בדר, ד"ר א. גרנובסקי, י. רוקח, א. אלישר וב"כ מ"מ. מר רוקח מבקש לקיים ישיבה בשאלה זו בהקדם, היות והשאלה היא דחופה. סיכום: הוחלט לקיים את ישיבת ועדת המשנה לרכוש נפקדים בהקדם.

ד. דיון בהחלטות ועדת המשנה לענייני תקציב הכנסת.

לפנה סגן יו"ר הכנסת, מר נ. ניר.

לפי בקשת מר בן-אליעזר קבע היו"ר, כי ב"כ חירות בוועדה זו הוא מר בן-אליעזר.

י. רוקח מעיר, כי זו לא היתה ועדת משנה, אלא ועדה של שלשה חברים בלבד, שנבחרו לא לפי הסיעות.

לפני הועדה הובאו החלטות ועדת המשנה לענייני תקציב הכנסת, המתחלקות לשני סעיפים: 1. סדורם של חמשה אנשי "קסט" ; 2. אי-חלות הכנסת בבצוע תקציבה ובבקורת.

סעיף 1. סדורם של חמשה אנשי "קסט".

שר האוצר מפנה את חשומת לב הועדה לסעיף 1(ג) של החלטות ועדת המשנה: איך אפשר לשלם כסף ע"ה מיצויים המגיעים מבעלי "קסט"? הלא דבר זה יתכן רק בהסכם עם בעלי "קסט" או על פי פסק דין של משפט.

מר רוקח מוסר, כי ישנו הסכם בין בעל "קסט" ובין הממשלה, לפיו עליו לשלם מיצויים לעובדיו כעבור זמן מה. אולם בינתיים ישלם האוצר לאנשים ע"ה המגיע לבעלי "קסט".

ג. ניר מסביר, כי חשבון המיצויים של עובדי קולנוע "קסט", אשר חוקם ע"י חיילים משוחררים, הוא ברור למדי, לאחר שהם עבדו שלש שנים בו. את השאלה היורידית ששאל שר האוצר אשר להסדיר עם בעלי "קסט".

היה כבר בירור בשאלה זו בין הממשלה ועובדי "קסט" ומינהל סח העבודה. היו גם מסקנות, שלפיהן על האנשים גריל וסטומר לקבל סכום מן האוצר ושמשך האוצר יתן להם הלואה בחצי סכום והיתר - מיצויים שמגיעים להם ע"ה "קסט".

מר ניר מבקש את אישור הועדה למסקנה זו של הממשלה.

לאחר בירור ועיון בפרטי-כל של הממשלה, לא נמצאה שם מסקנה כזו.

השאלה נדחתה לבירור נוסף.

סעיף 2. אי-חלות הכנסת בבצוע תקציבה ובבקורת.

שר האוצר מביע את ספקותיו לגבי סעיף זה, שיתכן שאין בכלל מקום להחליט בנדון שלא בקשר עם הדיון על הפרוצדורה באוצר ביחס לכך. מה, בעצם, פירוש של "אי-חלות"?

י. רוקח אשר היה יו"ר ועדת המשנה, מגן על עמדת ועדת המשנה, הועדה היתה בדעה, כי לאחר שהכנסת איגרת תלויה בממשלה, בין גם תקציבה. נשיאות הכנסת ושאיית להוציא כספים בהתאם לתקציב, שאושר ע"י הכנסת ומדי פעם בפעם יכולה הועדה לתקציב הכנסת לקבל את הסכום המוקצב ולהחליט על סעיפי הוצאתו. דבר זה חורג מן המסגרת הכללית של משרדים אחרים. זאת היתה עמדת ועדת המשנה, שאישרה את בקשת נשיאות הכנסת.

כש לעצמו, לא מצא מר רוקח פחיתות כבוד בכך, שבניין המרוצדורה של הוצאת כספים תחשב הנשיאות כמיניסטרום ודין הכנסת יהיה כדין כל יתר המשרדים.

שר האוצר מבקש להעביר את הטעיף הזה לסדר היום של הישיבה הבאה, בכדי לתת לו אפשרות של כירור בטרם יחווה דעתו. הוטכם בהתאם.

ה. אישור השקעות יסוד. בהתאם לפקודת אשרי המקרקעים.

לפני חברי הועדה מכתבו של שר האוצר אל ד"ר א. גרנובסקי, כיו"ר ועדת הכספים של הכנסת, בדבר בקשת אישור ועדך הכספים $\frac{1}{2}$ על סמך מקודת שטרי המקרקעים, לחמשה סוגי השקעות, בחור השקעות יסוד, שהם:

- (א) השקעות באובליגציות של בנקים למשכנתאות;
- (ב) השקעות בבניני קבע;
- (ג) הלואות לעירויות;
- (ד) כבישים ארציים;
- (ה) סידור הרכבת.

חברי הועדה הציגו שאלות אשר האוצר בקשר להצעה זו.

היו"ר שואל למירוש "השתתפות הא צר בגיוס אמצעים לאובליגציות אלו?"
שר האוצר: הכונה היא להשתתפות של 50%.

היו"ר: מה הכונה "כנון: הבנק האפוחקאי, חברת "ביצור" וכד'?"

שר האוצר: גם בנקים, כבנק לבנין של חברת דרום אפריקה, יכולים להכלל בהגדרה זו.

היו"ר: מה פירוש "משכנתאות מיוחדות"? האם יהיה סוג מיוחד של רבית או אצא בנינים זולים? האם יהיו לאובליגציות אלו מהלכים בשוק?

מר רוקח רואה בסעיף הראשון של ההצעה סתירות רבות בנוגע למרוצדורה. ישנו מוסד ורוצים לתת לו כסף על סמך שטרי המקרקעים. להלן טוב, כי מוסדות אלה צריכים להוציא אובליגציות ואח"כ האוצר עצמו מוכן להשתתף בגיוס האמצעים לאובליגציות. האין בזה סתירה?

מר אפרתי: על איזה סכום מדובר, מה חתא חריבית והאם הדבר מחייב את המוסדות להלוות כסף גם לכפר, או רק לערים?

בן-אליעזר איזה חברה היא "ביצור"?

ה מרומקית האם "וכר" כולל גם את "טפחות"?

י. רוקח: מה כוללת ההגדרה "50% מערך הבנין", מה כולל ערך הבנין?

י. ברר: באיזה תנאים תהיה לאוצר בקורת על השימוש הקונקרטי בכספים שיגויסו ע"י שטרי המקרקעים ושינתנו להלוואות למוסדות שונים? האם האוצר מחכוון לאשר בעצמו כל משכנתא, או שהבנק האפוחקאי או מוסד דומה יוכל להוסיף גם אגרות חוב משלו? האם חריבית של האגרות האלה תהיה יותר נמוכה מן המשכנתאות

ביירות הערך הקיימים?

ח"ר"ו: היות ומדובר כאן גם אל בנייה בנינים לעולים, למה אין לעשות זאת ע"י הממשלה שהממשלה משתמשת בו זה כבר (עמידר)?

פ.ר"י: האם ההלוואות תהיינה מכוונות גם להתישבות החדשה?

שר האוצר: מבקש להפריד בין שתי הצעות. קודם כל מציע שר האוצר בשם הממשלה לאשר שורה של השקעות כפי שהובאה לעיל, היות ולפי חוק שטרי המקרקעים רשאי שר האוצר להשקיע את הכסף בהשקעות בהשקעות יסוד בלבד.

לאחר שהועדה תמלא את תפקידה זה, המוטל עליה בהתאם לחוקת שטרי המקרקעים, היא חוכל לדרוש מהממשלה לפרט לפנייה אין, למה ובאיזה הנאים רוצה הממשלה להשתמש בכספים אלה.

על כמה מן ההצעות אין עדיין באפשרות שר האוצר לתת תשובה סופית, כי הן מחייבות מ"מ עם עוד צד, ששר האוצר אינו יכול לנהלן לפני אישור השקעות היסוד.

אולם הכונה כאן ברורחז רק תפקידי פתוח יכולים לשמש יסוד לשטרי המקרקעים. לא תתכן, איפוא, משכנתא שניה או שלישית, ובסעיף 21 רואים את הפנייה למוסדות אפוחקאים, שיהיו אחראים כלפי האוצר בעד הכסף.

המוסדות האפוחקאים יוציאו אובליגציות מיוחדות, שתהיינה ברבית יותר נמוכה מהרגיל ולתפקידי מסוימים. האובליגציה הזו חוכל לבסות עד 50% ממחיר הבית. עתה הבית - פירושו הוצאות הבנין (בלי קרקע). ישנו כאן יחרון, היות ועד כה ניתנו משכנתאות רק על 25-30% מערך הבנין.

כדי להשפיע על המוסדות לעשות את הפע לה חזו, רוצה שר האוצר להבטיח את המשכנתאות האלה ע"י הקמת קרן מיוחדת.

זו תהיה אובליגציה מיוחדת, ולא יהיה כל קשר בינה לבין כל אובליגציה אחרת. יתכן, שיהיו לה אף מהלכים בשוק, אך באם לא - ישחתף האוצר בחמשים אחוז בגיוס האמצעים.

לשאלה, למה דוקא נקבע כאן הבנק האפוחקאי? כדי לאפשר פעולה יותר עצמאית. אין מכוונת שר האוצר לאשר כל משכנתא ליחוד. עליו יהיה רק לקבוע את המדיניות בנדון ובידיו תהיה החשגחה העליונה על-כך. כל מוסד, הרשאי לפי החוק לעסוק במתן הלוואות, יוכל גם לאמצעמחליהנות מן הזכות לעסוק בפעולה זו. ההלוואה תינתן ל-14 שנה לכל היותר, כיון שפקודת שטרי המקרקעים תוקמה ל-15 שנה.

הרבית תהיה תלויה בהרבה בפו"מ עם המוסדות הנ"ל. הממשלה יכולה, בדרך כלל, בהתאם לבטחונות שהיא מקבלת, לקבל מ-1% ל-0,5.

שר האוצר רוצה לבוא בדברים עם המוסדות, שהם יתנו הלוואות גם לכפר, אך כעת אינו יכול עדיין לענות לשאלה זו.

לשאלה, מה יהיה רווח המוסדות? דבר זה תלוי במדה רבה מחקמת הקרן להכטחת החלוואות. אם תהיה קרן כזו - הרי המרצ"ח של הבנקים יכולה להיות בין 0,5-1%; אם לא תהיה קרן זו - יש להניח, כי המוסדות ידרשו 2%. יחד עם הרבית ש הממשלה תקבל, יהא זה 3%, ונוספים על כך 3% לפי חוק שטרי המקרקעים. גם אז תהא זו המשכנתא הזולה ביותר בארץ.

חסכום שבא בחשבון להשקעות יסוד בכל חמשת הסעיפים המוצעים ע"י שר האוצר לעת-עתה, הוא עד 7 מיליון ל"י. אין עדיין חלוקה מדויקת בין חמשת הסעיפים, אולם היא תהיה בערך כזו:

סידור הרבנות הממשלה אישרה בזמנו 1,25 מיליון ל"י למטרה זו. הממשלה רוצה להוסיף לכך כעת עוד 200 אלף ל"י, כלומר 1,5 מיליון ל"י בערך. האחריות היא כאן של הממשלה.

כבישים ארציים: בתכנית הכללית דרש שר האוצר 2 מיליון ל"י למטרה זו. ברוב זה, כיון שמכילים עדיין את התכניות, היה מספיק, למעשה, סכום של 0,75-0,5 מיליון ל"י. ברוב זה מדובר על שלשה דברים: חכמיש לירושלם, כביש תל-אביב-נתניה וכביש לנגב. גם כאן האחריות היא של הממשלה.

הלוואות לעירויות: בערך 1,5/2 מיליון ל"י. האחריות היא כאן של העירויות.

בנייני אבני: 2 מיליון.

טי"ח, איפוא, 6,75 מיליון ל"י.

על כן מבקש שחה שר האוצר להוציא 7 מיליון ל"י, אם כי יחכן מאד, שלאחר גמר המו"מ עם המוסדות, תובא לוועדה הצעה נוספת.

שר האוצר מבקש לא להכנס ליתר פרטים, אלא להביע דעתו על אשר ייקרא "השקעות יסוד".

א. הרצפולד מציין, כי הסעיף הראשון, בקשר להשקעות באובליגציות של בנקים למשכנתאות, הוא הלקוי ביותר, כי הוא מוציא במתכוון את הבנייה

בכפר.

מופלא הדבר, כי בין המוסדות הרשאים למתן הלוואות מסוג זה לא נכללה חברת "פאזא", הנותנת כסף במשכנתאות בעיקר לכפר, שהיא חברה מאושרת ומאחריה עומדים קרן היסוד והסוכנות היהודית. סעיף זה, על-כפיו, הוא לקוי במדה כזו, שאם הוא לא יתן חשובה לשאלת הכפר, הוא לא יוכל להתקבל.

הערה לגבי סעיף (ב). נכון, כי בתוך 5000 הבתים יהיו 1500 להתישבות החצי לגופים קבוצתיים והחצי השני למושבים קיימים. האם בסכימה זו אי אפשר לכלול 1500 בתים נוספים, היות ובשני השטחים האלה ישנו פיגור רב, על אף ההחלטות הרבות שהתקבלו?

י. רוקח: לגבי סעיף (א): אם שר האוצר רוצה לקדם את הבנייה ע"י הממשלה, עליו להוריד את הרבית מתחת ל-6%, ביחוד לאחר שהחלואה ניתנת אך לזמן קצר, ל-14 שנה. רצוי, כי הרבית תהיה בגובה של 3,5-3%. לשם כך הכרחי יהיה לבדוק את שאלת התיווך, היות וכל מוסד מייקר את החלואה. אם הממשלה רוצה לעשות צעד לסיוע הבניין - ובעיקר כשזה לשם רכישה - עליה לקבוע רבית נמוכה, ויימצאו גם מוסדות שיאמונו לעשות זאת. לדוגמא: לעיריית תל-אביב יש חברה-בת, "עזרה ובצרון", שתחא מוכנה להוציא אובליגציות בלי כל רווח. מן העוליים. גם מוסדות אחרים יוכלו לעשות זאת.

בחישוב ערך הבניין יש לכלול גם חלק מפתוח, כי אי-אפשר לבנות בית בלי מים או כביש וכד'.

בסיכום: רבית של 3,5% ל-14 שנה, באמצעות חברות שלא תכבדנה על הלווה.

מר רוקח מפנה את השומע לשר האוצר לכך, כי הבניינים המוקמים עכשיו לא יחזיקו מעמד זמן רב. יש לשנות, על-כפיו, שהבנק האפוזקאי לא יתן

הלואות לבתיים רעועים אלה. הארץ עניה מדי, כי תרשה לעצמה בנייה זולה מאד. מוטב לעשות מאמץ יותר גדול ולבנות בתים טובים יותר, מר רוקח מבקש להעמיד שאלה זו להצבעה.

דובר בזמנו, כי לשם הלואות לעיריות יוקצבו 4 מיליון ל"י מהתקציב הכללי דג"ל. כעת מדובר על 1,5 מיליון. עומדות לפני העיריות שאלות של עבודות צבוריות וכן הקמת בנייני בתי ספר, לשתי המעולות גם יחד לא יספיק הסכום הנקוב. יש להתחיל מיד בבניית בתי ספר, כי אחרת לא יהיו בתי ספר לקראת שנת תש"י. דבר זה חשוב לא פחות מעבודות צבוריות, אשר, אגב, אין עדיין כל הכניות בדרך.

אשר לכבישים ארציים: אין לשרוח, שאמנם ישנם שני נושאים לכביש נחניה: הממשלה והעיריות. לעיריות אין כסף והן הצטרפנה לקבלו בתור הלואה. הלואה לעיריה לעבודות צבוריות - זוהי השקעה יסוד. העיריות חייבנה את בעלי הקרקעות הגובלות עם הכביש לשלם את ההוצאות.

מר רוקח רואה בסעיפים א', ב', ג' ו-ה' השקעות יסוד.

סעיף ד' - החלק השייך לעיריות אפשר לראותו כהשקעות יסוד, אך לעומת זאת אין כבישים ארציים השקעות יסוד, היות ואין מי שיוכל לשלם עבורם.

פ. בדרך השקעות יסוד הן אלה ההשקעות, היוצרות פרנסות נמשכות, או השקעות

שתמורתן תוזרח לממשלה. במצב המשקי המיוחד, השקעות יסוד הן גם

אלה, העוזרות לפתח את הפרנסה הנמשכת, אף הן חייבות להיות בפרופורציה לסעיף זה.

הפרנסות השקעות יסוד פירושו: השקעות העוזרות לפתוח והמביאות גם פתוח

הפרנסה ושיש מי שישלם אותן אח"כ. על-כן הסעיף ד' הוא לא פחות השקעות

יסוד מכל יתר הסעיפים, כי אם הממשלה התחייבת להחזיר את הכסף - הריהי מוסד

פיננסי אחראי, שימלא את התחייבותיו. לאחר שישנה כאן פרופורציה מסוימת

בין הסעיפים השונים, הרי כבישים ארציים, במידה שהם עוזרים לפתוח אזורים

מסוימים של הארץ - הם יכולים להחשב כהשקעות יסוד.

בקשר לסעיף א' (אובליגציות), מקבל מר פרומקין את הדרך של הפעלת

המוסדות הפיננסיים הקיימים. אולם יש לקבוע כמה פרטים בקשר לבנייה הזולה. יש

לדאוג לכך, שהאדם הבונה לו בית, לא יכנס להתחייבויות שלא יוכל לצאת מהן.

כי אז לא תהא זו השקעה יסוד.

בן-אליעזר כל הסעיפים נראים לו כהשקעות יסוד, וביניהם גם כבישים ארציים,

כי אין זה כסף החוזר לממשלה בלבד, אלא גם הסכום עצום למשק בדיוויזיו

ובהוצאות אחרות.

לגבי הסעיפים א' ו-ב': לא יתכן כי הממשלה חשקיע את הכסף ע"י

צנורות המכבירים מאד על הלוחה, יש לממשלה אפשרויות רבות לתת את הלואה

למשתכנים ברבית נמוכה (3,5%), אם ע"י המוסדות המתאימים ואם ע"י ניצול

המוסדות הקיימים, שאינם מחויבים להרויח סכומים כה גדולים. השקעה, המכבירה

למפרע על בונה הבית, איננה השקעה יסוד.

מר בן-אליעזר מציע שינוי ועדה - רצוי פרלמנטרית - שתחקור את

הדרכים בהן נמסרת הפעולה להוצאה לפועל לחברות הבניין. מר בן-אליעזר מבקש

לשקול הצעה זו ולהעמידה להצבעה.

ג. רפסוד: אפשר להגיד על כל אחת מהשקעות המוצעות, כי הן השקעות יסוד. אולם יורשה-נא להגיד, כי שר האוצר צריך להגיש לוועדה הכספית תקציב רגיל של עבודות צבוריות, שצריך לכלול גם את סעיף הכבישים, שחוא, אמנם, חשוב ביותר, אך קשה מאד להגיד כי כבישים, הם ענין ישיר של השקעות. אמנם, נהוגות מאד עבודות צבוריות גם בקשר עם התעסוקה, אך אי-אפשר לקשר על-כן את התקציב הרגיל עם התקציב הבלתי רגיל. ובסעיף של עבודות צבוריות, אם לבדוק אותו, יש משהו השייך באופן ישיר לתקציב הרגיל.

בקשר להלואות לעיריות: מובן, כי כל אשר כלול בסעיף זה, כפז מים, נטיעות, כבישים, בנייני מוסדות חינוך ומדרכות, הם דברים חשובים מאד. השאלה היא, באיזה תקציב דברים אלה צריכים להכלל. בנייני חינוך, למשל, אין ספק כי מקומם בתקציב החינוך.

ספק, אם אפשר להגיד, כי כל ההשקעות החזורנה לממשלה. אך ישנם שברים, שמבחינה ריאלית הם אינם שייכים לכאן, אם כי אפשר לתת לזה את המירוש שרוצים לתת, אך נראה, שהמירוש ששר האוצר רוצה לתת לענין המקרקעים, אינו מתאים. שר האוצר ידרוש מאת ועדת הכספים אישור ל-2 מיליון ל"י לעבודות צבוריות, - ומר רפסוד יהיה הראשון שיטעים לכך - אך אל להגיד זאת כהשקעות. סעיפים אלה אינם סחאימים לצורך ולמבמה חזר.

ד"ר סנה: השקעות יסוד - זה יצירת עצמים כאלה, שעליהם מבססים את הכיסוי של שטרי המקרקעים. מר דנה מקבל את סעיף השקעות בבנייה קבע,

אם כי אין זה מקור לפרנסה נמשכת. גם בנין רכבת היא השקעה יסוד. אולם הכבישים הארציים בשום פנים ואופן אינם יכולים להכלל במושג זה. אמנם, הכבישים נחוצים מאד וקיימת גם בעיה התעסוקה, אך יש להבדיל כאן בין כבישים ארציים ובין כבישים מוניציפאליים. אם כי הלוואה לכבישים ונטיעות ושדרות במושבות ובעת הם חשובים מאד, הרי אין זו השקעה יסוד וזו רק הגדלת התקציב הרגיל במידה ניכרת מאד, כלומר זהו נפוח האינפליציה ע"י הגדלת התקציב ללא איזון.

ד"ר סנה חושב, כי יש לאשר את הצעת שר האוצר, אולם בהשפעת מוזיציות אחדות, שאינן יכולות להכלל במושג "השקעות יסוד".

הרב שאג: השקעות יסוד אינן צריכות להיות דוקא דבר המכניס או היוצר מקור פרנסה. השקעה יסוד - זה מה שנשאר, מה שאפשר להכניס בפנסנות

של האוצר ברובריקה של האקטיב. ובוזה נכללים גם הכבישים. נשאלת רק השאלה, אם אין כאן דברים, שאפשר לכלול אותם בתוך התקציב השוטף, כדי שאת השקעות היסוד אפשר יהיה לחצוץ לדברים אחרים, יותר מועילים.

בכל אופן, כי הדברים - בלי יוצא מהכלל - הכלולים בהצעת שר האוצר, הם השקעות יסוד.

מ. נפתלי: אינו רואה בזה שאלה של כיסוי, היות ולשטרי המקרקעים ישנו כיסוי. בחוק ייקבע דבר הפעלת אשראי, על-מנת לעשות השקעות יסוד. מירוש

הדבר, שלא רוצים לחצוץ את הכסף בשביל הוצאות שוטפות, ולא להשקעות שתעזורנה לפתוח המשק. מנקודת מבט זו, הרי מכל ההצעות, דוקא ההצעה בנוגע לכבישים

היא הקרובה ביותר למטרה. כבישים ורכבת עוזרים יותר לפתוח המשק, מאשר השקעות בבנייני מגורים, אם כי במצב המיוחד של העלייה הגדולה יש לקבל גם את בניין

בתי מגורים כהשקעות יסוד.

בסעיף הלוואות לעיריות: בניית בתי ספר היא השקעה יסוד, כי יש לחנך את הילדים להיות עובדים טובים, אך נטיעות, אם כי זה חשוב לגבי חוסר

העבודה ומוסיף נוי - אין זה מוסיף הרבה לפתוח המשק.

לגבי סעיף א': במדה שזהו אותו טוב של בנייה, הצריך לאפשר לעולים רק לקבל מקום מגורים ולהקלט בעבודה - אפשר לקבל את הסעיף, אבל אם הכונה היא לממן על-ידי הלואה זו מתי מגורים יותר טובים, לא חיה זו השקעת יסוד. כל הבנייה צריכה להיות מכוונת להכנסת העולים לעבודה ולפתוח המשק.

א. הרצפלידן סידור כבישים היא השקעת יסוד, כי אם לא יהיה, למשל, כבישם לנגב - לא יהיה נגב ולא משק ולא פתוח. כבישים עומדים בדרגה אחת עם מים, ולכאורה ברור לכולם, שמים - זה פתוח. כבישים - זה אחד הענפים המכניסים - גם כבישים פנימיים - והמכסים את עצמם תוך הזמן הקצב ביותר.

הינו"ד מסיים את הולכות. לדעתו, נכונה הדעה שהובעה ע"י מר נפתלי, כי אין צורך לדאוג לכך, שההשקעות הכסינה את עצמן, כי ישנו כיוון לשטרי המקרקעים. בין הדברים החיוביים בהצעה זו אפשר גם לחשוב את ניירות הערך של בנקים אמותקאיים ואת הרצון לעשות השקעות בכספים. אפשר, אמנם, לטעון כי כביש חשוב מאד והוא חוסך הרבה כסף למשק הלאומי, אך יש להבין, כי האוצר רוצה להשקיע כספים אלה רק בכספים - וכביש איננו נכס.

ההשקעות מכוונות כאן, בעיקר, להגברת הייצור, ביחוד לאור מצב התעסוקה. ע"י סלילת כביש יוצרים, אמנם, תעסוקה, אך כביש איננו דבר, המגדיל את תהליך הייצור בארץ.

להצעת מר בן-אליעזר בדבר מינוי ועדה פרלמנטרית לבדיקת החוצאה לפועל: הפונקציה של ועדת הכספים היא אחרת, ועל-כן אין אפשרות להעמיד את ההצעה הזו להצבעה. זהו, למעשה, מתפקידו של מבקר המדינה.

אי לכך מציע היותו:

(א) לאשר ביסודם את קרי הפעולה הנדונה, כדי שלא לעכב פעולות מתחם ובנין;

(ב) לדרוש מאת שר האוצר להביא בהקדם לפני ועדת הכספים הצעות מפורטות בקשר לכל הסעיפים המוצעים על ידו או במסגרת המקיפה של תקציב הפתוח.

י. רוקח מציע, כי ועדת הכספים תקבע, שהשקעות יסוד בקשר עם שטרי המקרקעים הן אלה ההשקעות, המובטחות על-ידי: (א) פרטיים (בנקים אמותקאיים ופרטיים); (ב) מוסדות ושלטונות מקומיים (כבישים מוניציפליים) (ו-ג) הממשלה (כבישים ארציים), ואשר החזרתן מובטחת ע"י שלשת המקורות הנ"ל.

שר האוצר מוסר, בתשובה להערות חברי הועדה, כי התקיים בירור רחב בממשלה וכן בוועדה שטמלה בכך וגם עם הבנק, בקשר לפירוש של "השקעות יסוד". בבירורים אלה הושגה המסקנה, שטרם נגיע הזמן להגדיר את המושג הזה באופן סופי על-כן הוחלט לכתוב בחוק שטרי המקרקעים, כי השקעות יסוד הן אלה ההשקעות, שועדת הכספים, לפי הצעת הממשלה, תאשר אותן בתור כאלה. בהתאם לכך מבקש כעת שר האוצר לאשר את ההשקעות הנדונות כהשקעות יסוד.

יתכן, שבהמשך הזמן יבוא שר האוצר שוב פעם לוועדה ויבקש להגדיר את הדבר מחדש; מסיבה זו לא מספיקה הגדרה כוללת, כי אם נחוץ שהועדה תאשר מדי פעם תפקידיים מסוימים ואוביקטיים מסוימים.

וחרי הערה לגופו של העניין, על מנת למנוע אי-הבנה. אם כי אין ברצון שר האוצר להגביל את הפעולות המורמולת ברורה מאד, הרי גישתו היא, כי 80% בערך מן ההשקעות הוכלנה לכסות את עצמן. גם בעת ההוצאה בכנסת בקשר עם תקציב הפתוח בסך כולל של 62 מיליון ל"י הורדש עקרון זה. משום כך מהנגד שר האוצר ./.

למתן הלוואות משכחנא שניה ושלישית ולא יציע כזאת בשום הממשלה. יש לעשות את כל המאמצים, כדי למנוע ערעור, הן של המצב הכספי והן של מצב המטבע.

הושמעו כאן שאלות רבות בקשר לבצוע הפעולה הזו. לאחר שייצמד הדיון על התקציב, יביא שר האוצר לוועדה הכספית פרטים בקשר לחקיקת הפתוח, ואז תהיה אפשרות לקבוע קוים יסודיים של מדיניות. ישנן כעת שנה דברים להוצאת כספים, האחת: המלווה האמריקאי, והשנייה: הדרך הנדונה.

שר האוצר מבקש את הוועדה אישור להוצאת 7 מיליון ל"י עד לדיון על התקציב הכולל של הפתוח, היות ועליו לבוא בדברים עם העיריות ולהתחייב לפניהן. שר האוצר מציע לאשר את המשת הסעיפים בתור השקעות יסוד.

בחשובה לשאלת מר בן-אליעזר משיב שר האוצר, כי הוא אמנם נמצא כבר כמו"ם בדבר האובליגציות, אך טרם רושג הסכם כלשהו, כי יש לציין שלא נמצאו המוסדות המרובים שיהיו מוכנים לשתף פעולה בנדון.

בחשובה לשאלת ד"ר סנח בדבר מינוי מוסד לפתוח: בזמנו הובע בוועדה הרצון - ושר האוצר קבל זאת - כי באופן זמני יכול האוצר עצמו לטפל בכספים של המלווה, שיש להם תפקידי פתוח. אולם, למעשה, היה יותר טוב בשביל המדינה - וגם בשביל האוצר - אילו הוקם מינהל ממשלתי לבצוע עניני הפתוח. אולם הדבר נחלל בעשיים פרסונליים בקשר לקבל עובדים למינהל כזה.

פ.בדר מציע להחליט, כי כהשקעת יסוד תחשב:

- (א) כל השקעה המרחיבה את הייצור בתקלאות ובחעשיה;
 - (ב) כל השקעה המהווה תנאי לפתוח אזורים של הארץ, או הארץ כולה, כמו כביש ורכבת;
 - (ג) כל השקעה העוזרת לקליטת עולים חדשים בעבודות פתוח;
 - (ד) כל השקעה המכסה את עצמה בזמן המחקבל על הדעת;
- בחנאי שכל השקעה לפי הסעיפים ב', ג' ו-ד' תהיה ביחס מוגבל כלפי ההשקעות להרחבת הייצור.

ה' פנחמקין מציע לתת אפשרות לשר האוצר להחחיל בכצוע הפעולות.

י.בדר מצייין, כי אין כ הברל בין ההוצאות הכספיות שהממשלה באופן חד

אדדי קוראת להן: הוצאות מחוץ לתקציב, ובין ההוצאות שהממשלה קוראת להן: הוצאות מחוץ לתקציב; אין שום הברל בין העובדה, שהממשלה משלמת לבנק אלמוני חמשים לירות, למשל, בעד עבודתו ובין העובדה, שהממשלה נותנת בתור אשראי לחשעים ותשע שנים למוסד פלוני כמה מליוני לירות. בשני המקרים צריכים הסכומים לקבל את אישור הכנסת. דנים כאן על העובדה, אם הוצאות מסוימות אפשר לעשות על סמך שטרי המקרקעים או לאו. ד"ר בדר מוחה נגד העובדה שהחלטה על הצעה זו תחקבל בוועדת הכספים. אין זה תקציב בטחון ואין לוועדה כל סמכות להחליט בנדון. ד"ר בדר דורש, על-כן, לחביא את ההצעה לפני הכנסת.

שר האוצר מעיר, כי עוד מועצת המדינה הזמנית קבלה החלטה - והכנסת אישרה זאת - אח"כ - בדבר הלוואה לעיריות בגובה של 2 מיליון ל"י ובדבר בניין הרכבת וחקמת בתים. רק שני דברים הכלולים בהצעה לא אישרה הכנסת, והם: כבישים ארציים ובנקים אפוחקאים.

ד"ר סנח מצייין, כי לפי הוק שטרי המקרקעים צריכה ועדת הכספים להחליט לתת רשות לשר האוצר להוציא שטרי מקרקעים בסכום עד גבול מסוים, במקרה זה עד 7 מיליון ל"י.

דבר זה עדיין איננו אומר על השימוש בכספים שהאוצר יקבל משטרי המקרקעים, וצריך יהיה עוד לאשר את המשת הסעיפים, בתור השקעות יסוד.

לאחר כל זאת צריך יהיה לקבל החלטה, כי הכסף שימומן ע"י שטרי
המקרקעים, יוצא בהתאם לתקציב ההשקעות, כפי שאושר ע"י הכנסת.

הצעות ד"ר סנה הן, איפוא, כדלקמן:

- (א) לתת לממשלה סמכות להוציא עד 7 מיליון ל"י שטרי מקרקעים;
- (ב) לאשר את הפעילים המוצעים ע"י שר האוצר בתור השקעות יסוד;
- (ג) הכסף שימומן ע"י שטרי המקרקעים יותאם עם תקציב ההשקעות, כפי שאושר ע"י הכנסת.

מציע להחליט: י.בדר

- (א) הועדה מאשרת את ההצעות הכלולות במכתב שר האוצר בבחינת השקעות יסוד, במובן חוק שטרי המקרקעים.
- (ב) הועדה מציעה לשר האוצר לפנות לכנסת בבקשה לתקציב את הסכומים הדרושים למטרה הנ"ל במסגרת תקציב השתתפות.

מציע לאשר את הסעיפים ג', ד' ו-ה' של הצעת שר האוצר בתור השקעות יסוד ואת ההחלטה בדבר הסעיפים א' ו-ב' לדחות לשובע ימים. י.רוקח

לאחר הצבעה נתקבלו ההחלטות הבאות:

- (א) הועדה מאשרת את הוצאת שטרי מקרקעים בגובה של עד 7 מיליון ל"י;
- (ב) הועדה מאשרת את השקעת הסכום הנ"ל למטרות, כפי שהוצעו ע"י שר האוצר, שהן:

1. השקעות באובליגציות של בנקים למשכנתאות;
2. השקעות בבניני קבע;
3. הלוואות לעירויות;
4. כבישים ארציים;
- ה. 5. סידור הרכבת.

(ג) הועדה קובעת, שהוצאת הכסף אשר יגוייס תמורת שטרי המקרקעים תבוצע בהתאם לתקציב ההשקעות, כפי שאושר ע"י הכנסת.

שר האוצר

מפרש החלטה ג' כדלקמן: לאחר קבלת הצעה זו, אם יקרה כי תכנית

מסוימת לא תאושר ע"י הכנסת, והאוצר יהיה אחראי לכסף זה לאחר שלא יח

כיסוי לו במקרה שההוצאה תיעשה לפני קבלת האישור - סימן שהדבר נעשה על דעת

רוב חברי ועדת הכספים.

הישיבה נועלה. ישיבת המליאה הבאה תתקיים ביום 13.7.49, ובה יהיה דיון בשאלות המסיים.